

Ware Christelijke Religie

Vervolg van hoofdstuk 10 over

De hervorming en de wederverwekking.

De eerste handeling van de nieuwe verwekking wordt de hervorming genoemd en behoort tot het verstand; en de tweede handeling wordt de wederverwekking genoemd, en behoort tot de wil en daaruit tot het verstand.

587. Aangezien hier en in hetgeen volgt gehandeld wordt over de hervorming en de wederverwekking, en de hervorming wordt toegeschreven aan het verstand, en de wederverwekking aan de wil, zo is het noodzakelijk dat men de verschillen kent die er bestaan tussen het verstand en de wil; deze zijn eerder in nr. 397 beschreven.

Daarom is het raadzaam dat artikel eerst te lezen en daarna de dingen die in dit artikel staan.

Dat de boosheden waarin de mens is geboren, in de wil van de natuurlijke mens inverwekt zijn, en dat de wil het verstand daartoe brengt, de wil te begunstigen door overeenkomstig te denken, werd daar eveneens aangetoond.

Daarom is het noodzakelijk, opdat de mens wederverwekt zal worden, dat dit door middel van het verstand gebeurt, als door de bemiddelende oorzaak, en dit vindt plaats door de informatie die het verstand opneemt; dit komt eerst van de ouders en leraren, daarna door de lezing van het Woord, door predikingen, boeken en gesprekken.

De dingen die het verstand daaruit opneemt, worden waarheden genoemd.

Daarom is het hetzelfde of men zegt, dat de hervorming door middel van het verstand geschiedt, dan wel of men zegt, dat zij door middel van waarheden geschiedt, die het verstand opneemt.

Want waarheden leren de mens, in wie en wat hij geloven moet, verder wat hij moet doen, dus wat hij willen moet; want wat iemand doet, dat doet hij uit de wil overeenkomstig het verstand.

Daar nu de wil zelf van de mens boos is van geboorte af, en daar het verstand leert, wat het boze en het goede is, en dat men het ene willen kan en het andere niet willen kan, zo volgt hieruit, dat de mens door het verstand hervormd moet worden, maar zolang iemand ziet en met het gemoed erkent, dat het boze boos en het goede goed is, en denkt dat het goede verkozen moet worden, zolang wordt die staat de hervorming genoemd; wanneer hij echter het boze schuwen en het goede doen wil, zet de staat van de wederverwekking in.

588. Ter wille van dit einddoel is de mens het vermogen gegeven het verstand te verheffen bijna tot in het licht waarin de engelen van de hemel zijn, opdat hij zal zien wat hem betaamt te willen en vandaar te doen, opdat hij in de wereld tijdelijk voorspoedig en na de dood tot in eeuwigheid gelukkig zal zijn.

Hij wordt voorspoedig en gelukkig, als hij zich wijsheid verwerft, en de wil onder de gehoorzaamheid aan de wijsheid houdt; maar hij wordt rampspoedig en rampzalig, als hij zijn verstand onder de gehoorzaamheid aan de wil stelt.

De reden hiervan is deze, dat de wil zich van geboorte af aan naar boosheden, zelfs naar monsterachtigheden neigt; daarom zou, wanneer de wil niet door middel van het verstand geremd werd, de aan de vrijheid van zijn wil overgelaten mens zich in alle schanddaden storten, en uit de hem ingeboren wilde natuur zou hij tot zijn eigen behoeften, allen die hem niet begunstigen en aan zijn begeerten niet toegeven, uitplunderen en vermoorden.

Bovendien zou, wanneer het verstand niet afzonderlijk vervolmaakt kon worden, en door middel daarvan de wil, de mens niet een mens maar een beest zijn; want zonder deze scheiding en zonder de opklimming van het verstand boven de wil, zou hij niet hebben kunnen denken, en uit de gedachte spreken, maar alleen zijn aandoening in een klank uiten; noch had hij vanuit de rede kunnen handelen, maar alleen uit instinct.

Nog minder had hij de dingen die tot God behoren en door middel daarvan, God kunnen kennen, en zo met Hem verbonden worden en leven in eeuwigheid.

Want de mens denkt en wil als uit zichzelf, en dit 'als uit zichzelf' is het wederkerige van de verbinding, want verbinding zonder het wederkerige is onbestaanbaar, evenals een verbinding van het actieve met het passieve onbestaanbaar is, zonder aanpassing of toepassing.

God alleen handelt en de mens laat zich handelen, en hij werkt naar alle schijn als uit zichzelf mee, hoewel innerlijk uit God.

Maar hieruit kan men, wanneer men het naar behoren gevat heeft, zien, van welke aard de liefde van de wil van de mens is, wanneer zij door middel van het verstand wordt opgeheven en ook van welke aard zij is, wanneer zij niet wordt opgeheven; dus van welke aard de mens is.

589. Men moet weten dat het vermogen om het verstand te verheffen tot het inzicht, waarin de engelen van de hemel zijn, van de schepping aan in elk mens gelegen is, zowel in de boze als in de goede mens, ja zelfs ook in elke duivel in de hel, want allen die in de hel zijn, zijn mensen geweest.

Dit is mij door levende ondervinding vaak getoond; maar dat zij niet in het inzicht maar in de waanzin zijn in geestelijke dingen, komt omdat zij niet het goede, maar het boze willen; vandaar hebben zij een afkeer daarvan de waarheden te weten en te verstaan, want waarheden zijn voor het goede en tegen het boze.

Hieruit blijkt ook duidelijk dat het eerste van de nieuwe verwekking de opneming van de waarheden met het verstand is; en dat het tweede van de wederverwekking is, dat men overeenkomstig de waarheden wil handelen en ze tenslotte doen.

Maar toch kan men van niemand zeggen dat hij hervormd is door de erkenningen van de waarheden alleen; want de mens kan, krachtens het vermogen tot verheffing van het verstand boven de liefde van de wil, deze bemachtigen en ze ook spreken, onderwijzen en prediken; maar diegene is hervormd die in de aandoening van de waarheid ter wille van de waarheid is; want deze aandoening verbindt zich met de wil, en wanneer zij voortgaat, verbindt zij de wil met het verstand, dan begint de wederverwekking.

Hoe de wederverwekking echter daarna voortschrijdt en vervolmaakt wordt, zal in hetgeen volgt gezegd worden.

590. Maar wat de aard betreft van de mens van wie het verstand verheven is, zonder dat de liefde van de wil door het verstand verheven is, dit zal door vergelijkingen worden toegelicht.

Hij is als een arend die in de hoogte vliegt, maar zodra hij beneden aas ziet, zoals bijvoorbeeld hoenders, jonge zwanen, ja zelfs lammetjes, terstond daarop neerschiet en ze verslindt.

Hij is ook zoals een echtbreker, die beneden in een kamer een hoer verbergt, en keer op keer in het hoogste gedeelte van het huis opklimt en met degenen die daar zijn in tegenwoordigheid van zijn echtgenote wijs over kuisheid spreekt en zich dan weer ijlings uit het gezelschap losrukt en zijn wulpsheid beneden met de hoer bevredigt.

Hij is ook gelijk aan moerasvliegen die in een zwerm om het hoofd van een dravend paard vliegen, en die wanneer het paard stilstaat, neervallen en zich in hun moeras onderdompelen.

Van zo'n aard is de mens die in de verheffing is ten aanzien van het verstand, terwijl de liefde van de wil beneden aan de voet ondergedompeld blijft in de onreinheden van de natuur en in de uitpattingen van de zinnen.

Maar aangezien zulke mensen als van wijsheid blinken ten aanzien van het verstand, terwijl de wil tegen deze wijsheid indruist, kunnen zij ook worden vergeleken met slangen die met hun schubben glanzen en met Spaanse vliegen die als van goud schitteren, verder ook met dwaallichten in moerassen, met lichtgevend rot hout en met fosforescerende stoffen.

Onder hen zijn er die zich als engelen van het licht kunnen voordoen, zowel onder de mensen in de wereld als na de dood bij de engelen van de hemel; maar deze worden na een kort onderzoek van hun kleding beroofd en naakt neergeworpen.

Iets dergelijks kan evenwel in de wereld niet gebeuren, aangezien daar hun geest niet geopend is, maar overdekt met een masker, zoals toneelspelers in het theater dragen.

Dat zij zich met gelaat en mond als engelen van het licht kunnen voordoen, vindt hierin zijn oorzaak en is ook een teken dat zij, zoals gezegd werd, het verstand bijna tot de wijsheid van de engelen, boven de liefde van de wil, kunnen verheffen.

Daar nu het innerlijke en het uitwendige van de mens op deze wijze in tegenovergestelde richting kunnen gaan en aangezien het lichaam weggeworpen wordt en de geest blijft, zo is het duidelijk, dat een zwarte geest kan wonen onder een blinkend aangezicht en een vurige geest achter een zachtzinnige mond.

Daarom mijn vriend, ken de mens niet naar zijn mond maar naar zijn hart, dat wil zeggen, niet naar zijn woorden maar naar zijn daden; want de Heer zegt: 'Wacht u voor de pseudo-profeten, welke in schaapsklederen tot u komen, maar van binnen zijn zij grijpende wolven; aan hun vruchten zult gij hen kennen', (Mattheüs 7:15,16).

Eerst moet de innerlijke mens hervormd worden en door deze de uitwendige; en aldus wordt de mens wederverwekt.

591. Dat eerst de innerlijke mens moet worden wederverwekt en door deze de uitwendige mens, wordt heden ten dage algemeen in de Kerk gezegd; maar onder de innerlijke mens denkt men zich niets anders dan het geloof, dat daarin bestaat, dat God de Vader de verdienste en de gerechtigheid van Zijn Zoon toerekent en de Heilige Geest zendt.

Men gelooft dat dit geloof de innerlijke mens maakt en dat de uitwendige daaruit voortvloeit, welke de natuurlijke zedelijke mens is, en dat deze een aanhangsel daarvan is; vergelijkenderwijs zoals de staart van een paard of een os, of zoals de staart van een pauw of van een paradijsvogel, die tot de voeten reikt zonder daarmee samen te hangen.

Er wordt gezegd dat de naastenliefde dit geloof volgt, maar dat als de naastenliefde uit de wil van de mens binnengaat, dit geloof te gronde gaat.

Daar men echter in de kerk heden ten dage geen andere innerlijke mens erkent, is er niet enig innerlijke mens, want niemand weet of hem dit geloof geschonken is; dat het ook niet bestaanbaar is en vandaar denkbeeldig, werd eerder aangetoond.

Hieruit volgt dat er heden ten dage bij hen die zich in dit geloof bevestigd hebben, geen andere innerlijke mens is dan die natuurlijke mens, die van geboorte af vol is van boosheden van allerlei soort.

Daarbij komt nog dat gezegd wordt dat de wederverwekking en de heiliging dit geloof uit zichzelf volgen, en dat de medewerking van de mens, waardoor de wederverwekking enig en alleen geschiedt, moet worden uitgesloten.

Vandaar komt het dat geen kennis van de wederverwekking in de kerk heden ten dage mogelijk is, terwijl toch de Heer zegt: 'Wie niet wordt wederverwekt kan het koninkrijk Gods niet zien'.

592. Maar de innerlijke en de uitwendige mens van de Nieuwe Kerk zijn geheel en al anders: de innerlijke mens behoort tot zijn wil, waaruit hij denkt, wanneer hij aan zichzelf is overgelaten.

Dit gebeurt wanneer hij in zijn eigen huis is; terwijl de uitwendige mens zijn handeling en spraak is die van hem uitgaan, wanneer hij in gezelschap is, of buitenshuis.

Bijgevolg is de innerlijke mens de naastenliefde, aangezien deze tot de wil behoort en tevens het geloof dat tot het denken behoort; deze beide mensen maken vóór de wederverwekking de natuurlijke mens uit, die zo dus verdeeld is in een innerlijk en een uitwendige.

Dit blijkt duidelijk hieruit, dat het de mens niet veroorloofd is, in gezelschap of buitenshuis zo te handelen en te spreken als wanneer hij aan zichzelf overgelaten of in zijn eigen huis is.

De oorzaak van deze verdeling is, dat de burgerlijke wetten straffen voorschrijven voor hen die boos handelen en beloningen voor hen die goed handelen, zodat mensen zichzelf dwingen om de uitwendige mens van de innerlijke te scheiden.

Niemand immers wil gestraft worden en eenieder wil beloond worden, wat door rijkdommen en eerbewijzen geschiedt.

Deze beide doelen bereikt de mens niet, als hij niet naar die wetten leeft.

Vandaar komt het dat er zedelijkheid en welwillendheid bestaat in de uitwendige dingen, ook bij hen, die geen zedelijkheid en welwillendheid in de innerlijke dingen hebben.

Van deze oorsprong is alle huichelarij, vleierij en geveinsdheid.

593. Wat de verdeling van de natuurlijke mens in twee vormen betreft, dit is een werkelijke verdeling zowel van de wil als van het denken; want alle handeling van de mens gaat uit van zijn wil, en alle spraak van zijn gedachte.

Vandaar werd een andere wil door de mens gevormd onder de vorige, evenzo een ander denken, maar toch stelt elk van beide de natuurlijke mens samen.

Deze wil die door de mens wordt gevormd, kan de lichamelijke wil worden genoemd, want hij zet het lichaam daartoe aan zich in gebaar zedelijk te gedragen; en dit denken kan het longdenken worden genoemd, want het zet de tong en de lippen daartoe aan zulke dingen te spreken die tot het verstand behoren.

Dit denken en deze wil kunnen tezamen worden vergeleken met de bast die van binnen aan de schors van de boom of met het vlies dat aan de schaal van het ei vastkleeft.

In deze beide is de innerlijk-natuurlijke mens, die als hij boos is, vergeleken kan worden met het hout van een verrotte boom, waarbij de schors met de bast ervan die om dit hout zitten gezond lijken, net als een rot ei binnen de witte schaal.

Van welke aard echter de innerlijk natuurlijke mens van geboorte af is, zal gezegd worden.

Zijn wil neigt tot boosheden van allerlei soort en het daaruit voortvloeiende denken tot valsheden, eveneens van allerlei soort.

Daarom is dit de innerlijke mens die moet worden wederverwekt, want wanneer deze niet wordt wederverwekt, is hij niets dan haat tegen alle dingen die van de naastenliefde zijn, en vandaar een ontvlammen tegen alle dingen die van het geloof zijn.

Hieruit volgt dat eerst de innerlijk-natuurlijke mens wederverwekt moet worden, en door deze de uitwendige, want dit is overeenkomstig de orde, terwijl de innerlijke mens door de uitwendige wederverwekken tegen de orde is.

Want het innerlijke is zoals de ziel in het uitwendige, niet alleen in het algemeen, maar ook in elke bijzonderheid, dus in alle dingen die men spreekt afzonderlijk; het is daarin zonder dat de mens dit weet.

Vandaar komt het dat de engelen uit één enkele handeling van de mens gewaarworden van welke aard zijn wil is, en uit één enkel woord van hem, van welke aard zijn denken is, hetzij hels hetzij hemels.

Daaraan kennen zij de gehele mens: aan de klank worden zij de aandoening van zijn denken gewaar, en aan het gebaar of de vorm van de handeling de liefde van zijn wil.

Zij worden deze dingen gewaar, hoezeer hij ook de schijn van een christen of van een zedelijk burger mag aannemen.

594. De wederverwekking van de mens wordt bij Ezechiël beschreven door, ‘de dorre beenderen, waarover zenuwen gelegd werden, daarna vlees en huiden en waarin tenslotte geest geblazen werd, waardoor zij weer leefden’, (Ezechiël 37:1 tot 14).

Dat daarmee de wederverwekking werd uitgebeeld, blijkt duidelijk uit het volgende daar: ‘Deze beenderen zijn het gehele huis Israëls’, (Ezechiël 37:11).

Zij wordt daar ook vergeleken met graven, want men leest, ‘dat Hij de graven zal openen, en de beenderen daaruit zal doen opkomen en een geest in hen geven en hen samenbrengen op het land Israëls’, (Ezechiël 37:12,13,14).

Onder het land Israëls wordt hier en elders de Kerk verstaan.

Dat de uitbeelding van de wederverwekking door beenderen en graven gebeurde, komt omdat de niet wederverwekte mens dood en de wederverwekte mens levend wordt genoemd, want in deze is geestelijk leven en in eerdergenoemde de geestelijke dood.

595. In elk geschapen iets in de wereld, zowel in het levende als in het dode, is een inwendige en een uitwendige; het ene is onbestaanbaar waar niet het andere is, zoals er geen werking is zonder oorzaak; en elk geschapen ding wordt gewaardeerd naar de innerlijke goedheid en geminacht naar de innerlijke boosaardigheid, zoals uitwendige goedheid waarin innerlijke boosaardigheid is.

Elk wijs mens in de wereld en elke engel in de hemel oordeelt hiernaar.

Maar van welke aard de niet wederverwekte mens is, en van welke aard de wederverwekte, kan door vergelijkingen worden toegelicht.

De niet wederverwekte mens, die zich als een zedelijk burger en een christelijk mens voordoet, kan vergeleken worden met een lijk, dat in geurige kruiden gewikkeld is en dat nochtans een lucht van rotting verspreidt, waarmee het de geurige kruiden infecteert en die in de neus dringt en de hersenen beledigt.

Hij kan ook worden vergeleken met een mummie, verguld of geplaatst in een zilveren doods-kist, en die zich, wanneer men die nauwkeurig beziet, als een wanstaltig zwart lichaam voor de ogen verschijnt.

Hij kan ook vergeleken worden met beenderen of geraamten in een uit lazursteen gehouwen en met andere kostbaarheden versierd graf.

Ook kan hij worden vergeleken met de rijke man, die bekleed was met purper en fijn lijnwaad, wiens innerlijk echter hels was, (Lucas 16:19).

Verder kan hij vergeleken worden met een zoet smakend vergif van bloeiende waterscheerling, of met vruchten in glanzende schillen, waarvan de pitten door de wormen zijn verteerd; en ook met een zweer die met een pleister en daarna met een dunne huid is bedekt, en waarin niets dan etter is.

Het innerlijke kan naar het uitwendige gewaardeerd worden in de wereld, maar alleen door hen die niet het innerlijk goede hebben en die daarom naar de schijn oordelen.

Anders echter in de hemel, want wanneer het lichaam, dat zich veranderlijk rondom de geest beweegt en zich van het boze tot het goede toe buigen laat, door de dood wordt afgescheiden, blijft het innerlijke bestaan, want dit maakt zijn geest uit.

Dan verschijnt hij op een afstand als een slang die uit haar huid gekropen is, of als rottend hout, ontdaan van bast of schors, waarin het glansde.

Anders is het echter gesteld met de wederverwekte mens, diens innerlijke is het goede en zijn uitwendige is gelijk aan het uitwendige van elk ander; zijn uitwendige verschilt van dat van de

eerdergenoemde als de hemel van de hel, aangezien daarin de ziel van het goede is en het doet er niets toe of hij een groot heer is en in een paleis woont en omringd door groot gevolg rondgaat, dan wel of hij in een klein huisje woont en door een jongetje bediend wordt; ja zelfs of hij een kerkvorst is, omhangen met een purperen mantel en bedekt met een tweevoudige bisschopsmuts, dan wel een herder van een paar schapen in een woud en gekleed in een wijde boerenrok en op het hoofd een pet draagt.

Goud is altijd goud, of het nu bij een vuur gebracht glanst, dan wel boven de rook aan de oppervlakte zwart is geworden; en ook of het gesmolten is in de schone vorm van een klein kind, dan wel in de onschone vorm van een muis.

De uit goud gemaakte en naast de ark geplaatste muizen werden ook aangenomen en waren welgevallig, (1 Samuël 6:3,4,5) en vervolg.

Want het goud betekent het innerlijk goede.

De diamant en robijn, onverschillig uit welke moedersteen, van klei of kalk ze genomen zijn, worden naar hun inwendige goedheid op dezelfde wijze gewaardeerd als die in het halssieraad van een koningin, enzovoort.

Hieruit blijkt duidelijk dat het uitwendige gewaardeerd wordt naar het inwendige of innerlijke en niet omgekeerd.

Wanneer dit plaatsvindt, ontstaat een strijd tussen de innerlijke mens en de uitwendige, en dan heerst hij die overwint over de ander.

596. De reden waarom dan strijd ontstaat is deze, dat de innerlijke mens hervormd werd door waarheden en uit deze ziet hij wat boos en vals is, en dat het boze en valse nog in zijn uitwendige of natuurlijke mens zijn.

Daarom ontstaat eerst onenigheid tussen de nieuwe wil die boven is, en tussen de oude wil die onder is; en daar zij heerst tussen de willen, heerst zij tussen de verlustingen van beide, want het is bekend, dat het vlees tegen de geest en de geest tegen het vlees is en dat het vlees met zijn begeerten getemd moet worden, voordat de geest handelen en de mens nieuw kan worden.

Na deze onenigheid van de willen ontstaat strijd, en die strijd wordt de geestelijke verzoeking genoemd.

Maar deze verzoeking of strijd vindt niet plaats tussen de goedheden en de boosheden, maar tussen de waarheden van het goede en de valsheden van het boze.

Want het goede kan niet uit zichzelf strijden, maar het strijdt door middel van de waarheden; en ook kan het boze niet uit zichzelf strijden, maar het strijdt door middel van zijn valsheden; zoals ook de wil niet uit zichzelf kan strijden, maar door middel van het verstand, waarin de waarheden zijn.

De mens voelt deze strijd niet anders dan in zichzelf en als het knagen van zijn geweten, toch is het de Heer en de duivel, dat wil zeggen de hel, die in de mens strijden, en zij strijden over de heerschappij over de mens, of wie hem bezitten zal.

De duivel of de hel valt de mens aan en roept zijn boosheden tevoorschijn en de Heer beschermt hem en roept zijn goedheden tevoorschijn.

Maar hoewel deze strijd zich voltrekt in de geestelijke wereld, vindt hij niettemin in de mens plaats tussen de waarheden van het goede en de valsheden van het boze, die in hem zijn.

Daarom moet de mens geheel als uit zichzelf strijden, want hij is in de vrije keuze om voor de Heer te handelen en ook om voor de duivel te handelen.

Hij is voor de Heer als hij in de waarheden uit het goede blijft, en voor de duivel, als hij in de valsheden van het boze blijft.

Hieruit volgt dat hij die wint, hetzij de innerlijke mens, hetzij de uitwendige, over de ander heerst; net zoals bij twee vijanden, die daarom strijden, wie de heer over het rijk van de ander zal zijn.

Hij die wint bemachtigt het rijk en stelt allen die daar zijn onder zijn gehoorzaamheid. Indien daarom in dit geval hier de innerlijke mens overwint, dan heerst hij en onderwerpt alle boosheden van de uitwendige mens en dan wordt de wederverwekking voortgezet. Indien echter de uitwendige mens overwint, dan heerst deze en verstroot alle goedheden van de uitwendige mens en zo gaat dan de wederverwekking dus te gronde.

597. Heden ten dage weet men weliswaar, dat er verzoeken bestaan, maar nauwelijks iemand weet, vanwaar en van welke aard die zijn en wat voor goeds ze voortbrengen.

Vanwaar en van welke aard ze zijn, werd vlak hiervoor aangetoond; en ook wat voor goeds ze voortbrengen, namelijk dat, wanneer de innerlijke mens overwint, de uitwendige mens wordt onderworpen, en na die onderwerping worden de begeerten verstrooid en in de plaats daarvan de aandoeningen van het goede en ware ingeplant, en worden zo geordend, dat de mens de goedheden en waarheden die hij wil en denkt, ook doet en ze van harte spreekt.

Bovendien wordt de mens door de overwinning op de uitwendige mens geestelijk, en dan uit de Heer in het gezelschap van de engelen van de hemel gebracht, die allen geestelijk zijn.

Dat de verzoeken tot nu toe niet bekend waren en dat nauwelijks iemand heeft geweten vanwaar en van welke aard ze zijn, en wat voor goed ze voortbrengen, komt omdat de Kerk tot dusverre niet in de waarheden was.

Niemand is in de waarheden, tenzij hij zich rechtstreeks tot de Heer wendt en het vorige geloof verwerpt en het nieuwe omhelst.

Vandaar komt het dat niemand in enige geestelijke verzoeking is toegelaten in de loop der eeuwen, gerekend vanaf de eeuw waarin de synode van Nicea het geloof aan drie goden invoerde; want indien iemand daarin was toegelaten, zou hij terstond bezwijken en zich zo nog dieper in de hel gestort hebben.

De wroeging, waarvan beweerd wordt, dat zij het huidige geloof voorafgaat, is geen verzoeking.

Ik heb zeer velen daarover ondervraagd en zij zeiden dat het een woord is en verder niets, tenzij misschien een vreesachtige gedachte bij de eenvoudigen met betrekking tot het helle vuur.

598. Na de doorstane verzoeking is de mens ten aanzien van de innerlijke mens in de hemel en door middel van de uitwendige mens in de wereld; vandaar vindt door middel van de verzoeken bij de mens een verbinding plaats van de hemel en de wereld en dan regeert de Heer bij hem zijn wereld vanuit de hemel overeenkomstig de orde.

Het tegenovergestelde vindt plaats als de mens natuurlijk blijft, want dan begeert hij vurig de hemel vanuit de wereld te regeren; van dien aard wordt eenieder, die in de liefde tot overheersen is uit zelfliefde.

Deze mens gelooft, als hij van binnen onderzocht wordt, niet in enige God maar in zichzelf en na de dood houdt hij diegene voor God die anderen in macht overtreft.

Een dergelijke waanzin heerst in de hel en is zo diep voortgewoerd, dat sommigen zich uitgeven voor God de Zoon en sommigen voor God de Heilige Geest en sommigen onder de Joden voor de Messias.

Hieruit blijkt duidelijk, van welke aard de mens na de dood wordt, als de natuurlijke mens niet wordt wederverwekt, dus van welke aard hij in zijn fantasie geworden zou zijn, indien door de Heer niet een nieuwe Kerk was gesticht, waarin de echte waarheden worden geleerd.

Iets dergelijks wordt onder deze woorden van de Heer verstaan: 'In de voleinding der eeuw – dat wil zeggen, aan het einde van de huidige kerk – zal een dergelijke verdrukking zijn, als van het begin van de wereld niet geweest is en ook niet zijn zal; zo derhalve die dagen niet verkort werden, geen vlees zou behouden worden', (Mattheüs 24:21,22).

599. De Heer werkt in de worstelingen of verzoeken van de mensen een bijzondere verlossing, zoals Hij een algemene verlossing bewerkte, toen Hij in de wereld was.

De Heer heeft in de wereld door worstelingen en verzoeken Zijn Menselijke verheerlijkt, dat wil zeggen, Goddelijk gemaakt; evenzo nu in het bijzonder bij de mens; terwijl die in verzoeken is, strijdt de Heer in deze verzoeken voor de mens en overwint Hij de helse geesten die de mens bestoken, en verheerlijkt Hij hem na de verzoeking, dat wil zeggen, maakt hem geestelijk.

De Heer heeft na Zijn universele verlossing alle dingen in de hemel en in de hel in de orde gebracht; evenzo doet Hij met de mens na de verzoeking.

Hij brengt namelijk alle dingen die tot de hemel en tot de wereld bij hem behoren, in de orde.

De Heer heeft na de verlossing een nieuwe Kerk gesticht; evenzo sticht Hij ook bij de mens de dingen die tot de Kerk behoren, en maakt dat hij een Kerk in het bijzonder is.

De Heer heeft na de verlossing hen die in Hem geloofden de vrede gegeven; want Hij zei: 'Mijn vrede laat Ik u; Mijn vrede geef Ik u, niet gelijkerwijs de wereld geeft, geef ik u', (Johannes 14:27).

Evenzo geeft Hij de mens na de verzoeking de vrede te voelen, dat wil zeggen, de blijdschap van het gemoed en de vertroosting.

Hieruit blijkt duidelijk, dat de Heer de Verlosser is tot in eeuwigheid.

600. De wederverwekte innerlijke mens, zonder dat tevens de uitwendige mens is wederverwekt, kan worden vergeleken met een vogel die in de lucht vliegt zonder rustplaats op droog land, maar alleen in een moeras, waar hij door slangen en kikvorsen wordt bestookt, zodat hij daarvandaan vliegt en sterft.

Hij kan ook worden vergeleken met een, in het midden van de zee, zwemmende zwaan, die de oever niet kan bereiken en een nest bouwen, zodat zij de eieren die zij legt, in het water laat verzinken, waar die door de vissen worden verzwoegen.

Ook kan hij vergeleken worden met een soldaat op een muur, die wanneer deze onder zijn voeten omvergetrokken wordt, achterover valt en te midden van de puinhopen de geest geeft.

Ook kan hij vergeleken worden met een fraaie boom, die is overgeplant in rotte aarde, waar wormen in grote getale de wortels afknagen, waardoor hij verwelkt en te gronde gaat.

Ook kan hij worden vergeleken met een huis zonder fundament en eveneens met een zuil zonder voetstuk.

Van dien aard is de innerlijke mens, wanneer alleen deze is hervormd en niet tevens de uitwendige mens, want dan is er in hem geen besluit tot het doen van het goede.

De wederverwekte mens heeft een nieuwe wil en een nieuw verstand.

601. Dat de wederverwekte mens een vernieuwd of een nieuw mens is, weet de huidige Kerk zowel uit het Woord als uit de rede; uit het Woord door deze plaatsen: 'Maakt u een nieuw hart en een nieuwe geest, want waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls', (Ezechiël 18:31); 'Ik zal u een nieuw hart geven, en een nieuwe geest in het midden van u; en Ik zal het hart van steen uit uw vlees wegnemen, en Ik zal u een hart van vlees geven, en Ik zal Mijn geest geven in het midden van u', (Ezechiël 36:27,27); 'Van nu aan kennen wij niemand naar het vlees; zo dan, indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel', (2 Corinthen 5:16,17).

Onder een nieuw hart wordt daar een nieuwe wil verstaan en onder een nieuwe geest een nieuw verstand, want het hart betekent in het Woord de wil, en de geest, wanneer hij met het hart verbonden wordt, het verstand.

Uit de rede: dat de wederverwekte mens een nieuwe wil en een nieuw verstand heeft, komt omdat deze twee vermogens de mens maken, en deze zijn het die worden wederverwekt.

Vandaar is elk mens van dien aard als hij naar deze vermogens is: boos, als zijn wil boos is, en nog erger als zijn verstand zijn wil begunstigt; in het omgekeerde geval echter goed.

Alleen de godsdienst vernieuwt en verwekt de mens opnieuw; deze neemt de hoogste plaats in het menselijk gemoed in en ziet onder zich de burgerlijke dingen die tot de wereld behoren en dringt ook door deze heen omhoog als het zuivere sap door de boom tot aan de top, en ziet van deze hoogte op de natuurlijke dingen neer zoals iemand van een toren of berg af de velden beneden overziet.

602. Maar men moet weten dat de mens ten aanzien van het verstand bijna in het licht, waarin de hemelse engelen zijn, kan oprijzen, maar als hij zich niet naar de wil verheft, blijft hij toch de oude mens en niet een nieuwe.

Op welke wijze echter het verstand de wil meer en meer met zich in de hoogte heft, werd eerder aangetoond.

Vandaar heeft de wederverwekking in de eerste plaats betrekking op de wil en in de tweede plaats op het verstand; want het verstand bij de mens is gelijk het licht in de wereld en de wil gelijk de warmte daar.

Dat het licht zonder de warmte geen leven en groei geeft, maar het wel met de warmte verbonden licht, is bekend.

Ook is het verstand ten aanzien van het lagere gebied in het gemoed inderdaad in het licht van de wereld, en in het licht van de hemel ten aanzien van het hogere gebied.

Indien dus de wil niet uit het lagere gebied in het hogere geheven wordt en daar met het verstand verbonden wordt, dan blijft hij in de wereld, en dan vliegt het verstand omhoog en omlaag, maar elke nacht zinkt hij terug naar de wil beneden en ligt daar, en zij verbinden zich als een man met een hoer, en verwekken tweekoppige vruchten.

Hieruit blijkt ook duidelijk dat de mens niet wederverwekt is, tenzij hij een nieuwe wil en een nieuw verstand heeft.

603. Het menselijk gemoed is in drie gebieden onderscheiden: het laagste wordt het natuurlijke genoemd, het middelste het geestelijke en het hoogste het hemelse.

De mens wordt door de wederverwekking opgeheven van het laagste gebied, dat het natuurlijke is, in het hogere, dat het geestelijke is, en door dit in het hemelse.

Dat er drie gebieden van het gemoed zijn, zal in het volgende artikel worden aangetoond.

Vandaar komt het, dat de niet wederverwekte mens natuurlijk en de wederverwekte mens geestelijk wordt genoemd.

Hieruit blijkt dat het gemoed van de wederverwekte mens in het geestelijk gebied is opgeheven en hij van het hogere gebied uit de dingen ziet die in het lagere of natuurlijke gebied voorvallen.

Dat er in het menselijk gemoed een lager en een hoger gebied is, kan eenieder, wanneer hij zijn aandacht even op zijn gedachte vestigt, zien en erkennen; want hij ziet wat hij denkt, daarom zegt hij, dat hij dit of dat gedacht heeft of denkt.

Dit zou niet mogelijk zijn, wanneer er niet een innerlijke gedachte bestond, die de gewaarwording wordt genoemd, en een lagere, die de gedachte wordt genoemd.

Wanneer een rechter de oorzaken gehoord of gelezen heeft die door de advocaat in een lange reeks zijn voorgelegd, verzamelt hij ze in één overzicht in het hogere gebied van zijn gemoed, dus in een universele voorstelling, en daarna richt hij zijn blik in het lagere gebied, dat tot de natuurlijke gedachte behoort en stelt daar de argumenten in volgorde, en overeenkomstig het hogere geeft hij zijn uitspraak en oordeelt.

Wie weet niet, dat de mens in een of twee ogenblikken dingen denken en besluiten kan, die hij door middel van het lagere denken niet in de tijd van een half uur kan uitspreken?

Deze dingen worden aangevoerd, opdat men zal weten dat het menselijk gemoed in lagere en hogere gebieden is onderscheiden.

Wordt vervolgd.